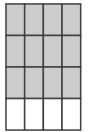

Kraj mita o ekološkoj utopiji

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 14/05/2012
Površina članka: 699cm2
Strana: III

Zemlja: Srbija
Autor:
Deo: 1/1

Danas
BIZNIS
conferences@danas.rs

GTC Avenija 19, 9. maj 2012. godine

Danas
CONFERENCE
CENTER

EKONOMSKA PRIMENA RECIKLATA U SRBIJI

Kraj mita o ekološkoj utopiji

ŽELJKO PANTIĆ

Industrija reciklaže dugo se smatrala strogo ekološkim pitanjem, pre svega zbog činjenice da je Srbija bila preplavljena pravom lavinom različitih vrsta otpada koje su na manje više kontrolisan način završavale na nekoj od legalnih ili divljih deponija. Akcije Očistimo Srbiju, kao i primena seta ekoloških zakona, značajno su unapredili stanje u ovoj oblasti tako da je barem sa ekološkog stanovišta, industrija reciklaže učinila značajne pomake na bolje. Međutim, ono što je ostalo na marginama ovog ekološkog procesa, jeste jedan veliki ekonomski potencijal koji industrija reciklata nosi sa sobom.

Značajni devizni prilivi počeli su da se generišu tako što se na najzahtevnijim evropskim tržištima našlo tržište za reciklate iz Srbije. Ako bi tražili industrije i finalne proizvode koje ekonomija Srbije može da konkurentno plasira na najzahtevnija tržišta Evrope, ispostavlja se da je jedna od retkih grana privrede koja ima taj potencijal upravo industrija reciklata. Bez obzira da li je u pitanju jednostavna reciklirana PET ambalaža, podloga za dečja igrališta ili putna signalizacija od reciklirane gume, ispostavlja se da već sada, bez ikakve državne pomoći, postoje domaće kompanije koje preko 90 posto svoje proizvodnje plasiraju na najplatajnija evropska tržišta. Za sada, na delu je apsurd da domaće kompanije koje se bave ekonomskom primenom reciklata lakše nalaze tržište u Norveškoj, Nemačkoj ili Hrvatskoj, nego što uspevaju da ga nađu u svojoj zemlji.

Česta predrasuda kada je reč o proizvodima od recikliranih sirovina je da je u pitanju roba nižeg kvaliteta, ali primer Tigra pokazuje da uopšte ne mora biti tako: oni su prodali svoj biznis sa automobilskim gumama Mišenu, ali su u poslu sa gumom i te kako ostali, tako da rezultati nisu nimalo loši. Blizu 90 posto proizvoda od reciklata gume ide na najrazvijenija tržišta Skandinavije ili Nemačke, i praktično svi proiz-

vodi koji se kupuju na tim tržištima spadaju u putnu infrastrukturu. Poznato je koliko su tamnije regulative vezane za bezbednost saobraćaja oštre, i koliko samo vrhunski kvalitet uopšte može da bude u razmatranju za korišćenje na evropskim putevima. U toj veoma zahtevnoj trci Tigar se i te kako dobro snalazi, ali mu mnogo teže ide sa plasmanom reciklata od gume na srpskim putevima, što ne čudi pošto je u pitanju jedna privredna grana koja je u javnosti redovno povezivana za različitim aferama i zloupotrebama, pa zato ne čudi što na srpskim putevima nešto ne može da zadovolji standarde kvaliteta, a može bez problema na švedskim ili norveškim putevima. Posebnu priču predstavlja poslovično interntna politika državnih subvencija, tako da je jako teško oteti se utisku da dok se sa jedne strane šmrkom rasipaju pare na razne veoma sumnjive projekte zapošljavanja, subvencije koje bi bile po svim parametrima bile odbranjive i isplative, nisu ni u razmatranju. Tako je za otvaranje jednog radnog mesta negde plaća i preko 10 hiljada evra po glavi zaposlenog, ali se reciklatima koji se proizvode u Srbiji, ne daje subvencija kroz oslobađanje od PDV, ili kroz bilo kakav drugi instrument državne podrške, ia-

Ako bez ikakve suštinske asistencije države, već sada postoje kompanije koje su konkurentne na najjačim tržištima, šta bi bilo kada bi im država, daleko bilo, pružila neku suštinsku pomoć, pomogla u plasmanu reciklata u sistemu javnih nabavki, ili učinila bilo šta što normalne države Evrope rade kako bi pomogle domaćim kompanijama?

ko je u pitanju izvozno orijentisana grana, koja na najzahtevnija tržišta Evrope ne plasira sirovine ili poluproizvode, već finalne proizvode koji su uvek najskuplji i najbolji vid izvoza.

Da Tigar nije ona jedna lasta koja ne čini proleć, niti izuzetak koji potvrđuje pravilo, govore primeri Sekopaka i borske kompanije Eurofoil. Svako na svoj način, našli su put da reše problem koji je Ahilova peta sistema reciklaže u

Srbiji, a to je prikupljanje značajnog dela sirovina za reciklažnu industriju koje se generišu u domaćinstvima širom Srbije, a zbog nepostojanja primarne selekcije, zasebnih kontejnera, završavaju na deponijama. Sekopak je tokom prethodnih godina usao u mukotran posao uvođenja primarne selekcije u različitim gradovima u Srbiji, tako da se može reći da je rezultat tih projekata činjenica da građani i te kako saraduju, da su spremni da poštuju pravila o razvrstavanju otpada, i da je očigledno glavni zec koji leži u grmu, u stvari ne-

put onog koji je na konferenciji Danas konferens centra izneo Daglas Apostol, šef ekonomskog odeljenja Ambasade SAD u Beogradu, koji je nakon urednog razvrstavanja otpada u svojoj kući, shvatio da tako uredno razvrstane PET flaše, limenke ili papir, jednostavno završavaju na deponiji, upravo zato što nema sistema posebnog skupljanja različitih vrsta otpada. A taj sistem košta, a para nema da se uvede, i upravo je zato jako bitno pomeriti fokus sa priče o ekologiji, na priču o ekonomskom potencijalu industrije reciklaže u Srbiji, pa je zato primer američkog ulaganja u borsku fabriku Eurofoil jako poučan. Ta kompanija nije izmislila toplu vodu, nije donela neku svemirsku tehnologiju, niti je uradila išta više od proste odluke da plati ozbiljan novac onima koji su spremni da prikupe ozbiljne količine PET ambalaže sa deponija širom Srbije. Dosadašnja iskustva sa velikim brojem reciklera u Srbiji, govore da su oni išli na to da plate što manje, da zaposle simboličan broj ljudi, pa je samim tim veliki broj njih i imao jako simboličan uticaj na uspostavljanje sistema reciklaže u Srbiji. Eurofoil je to jednostavno promenio, investirao u mrežu ljudi koji skupljaju otpadne sirovine sa deponija, investirao u flotu vozila koja prikupljaju i transportuju prikupljene sirovine za reciklažu, i rezultati su takvi da oni sami zapošljava-

ju koliko i svi ostali konkurenti na tržištu zajedno, i da sada ne samo da plasiraju gotove reciklate u Srbiju, već čak izvoze u zemlje poput Hrvatske ili Poljske. Fabrika koju u Boru otvaraju krajem ovog meseca ima godišnji kapacitet prerade od 7.000 tona, i govori da industrija reciklaže u Srbiji sve manje i manje liči na ekološku utopiju u siromašnoj zemlji, a sve više na jednu od retkih grana privrede koja može da plasira finalne proizvode evropska tržišta. Upravo zato primeri Tigra, Sekopaka ili Eurofoila, jesu neka vrsta dokaza koji označavaju kraj mita o reciklaži kao ekološkoj utopiji bez ekonomskog osnova u Srbiji. Ako bez ikakve suštinske asistencije države, već sada postoje kompanije koje su konkurentne na najjačim tržištima, šta bi bilo kada bi im država, daleko bilo, pružila neku suštinsku pomoć, pomogla u plasmanu reciklata u sistemu javnih nabavki, ili učinila bilo šta što normalne države Evrope rade kako bi pomogle domaćim kompanijama? Odgovor na ovo pitanje sasvim je jasan: Srbija bi dobila moćnu industriju koja bi maksimalno iskoristila politiku EU koja afirmiše korišćenje reciklata i umesto trošenja novca za gomilanje otpada na deponijama, imala bi ozbiljne devizne prilive od izvoza. Hoće li se to pod pritiskom ekonomske krize i desiti, videćemo, ali sasvim je jasno da ekonomska primena reciklata već danas jeste manje više samonikla biljka, kojoj resorno ministarstvo maksimalno pomaže da poraste, ali kojoj treba mnogo ozbiljnija pažnja nekih drugih ministarstava koja odlučuju o parama, o subvencijama, o industrijama kojima treba pomoći da urade nešto što bi osim čiste prirode moglo stvoriti desetine hiljada radnih mesta. Do sada je ova industrija u Srbiji stvorila preko 10 hiljada radnih mesta, i to u jeku najveće ekonomske krize kada stotine hiljada ljudi ostaje bez posla. Hoće li ovaj podatak biti dovoljan da nova Vlada uradi nešto ozbiljno po ovom pitanju, videće se vrlo brzo.